

Συνέντευξη στον Δημήτρη Γιαννακόπουλο

Χρήστος Φλώρος: Η Ελλάδα δεν θα έχει σοβαρά ζητήματα από ενδεχόμενες παρενέργειες του Brexit



Την άποψη ότι η Μεγάλη Βρετανία και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα καταφέρουν στο τέλος να βρουν ένα *modus vivendi* ταυτόχρονης ανάπτυξης και συνεννόησης, διατυπώνει ο αντιπρύτανης του Μεσογειακού Πανεπιστημίου Κρήτης, καθηγητής Χρηματοοικονομικής Χρήστος Φλώρος.

Στη συνέντευξή του στο περιοδικό «Ανάπτυξη», ο κ. Φλώρος, με τη μακρά επιστημονική διαδρομή στο Ηνωμένο Βασίλειο, αναλύει τις επιπτώσεις από το Brexit, παρουσιάζοντας τα αποτελέσματα των τελευταίων σχετικών επιστημονικών ερευνών.

Τα στοιχεία

Βάσει των υφιστάμενων στοιχείων, στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου των 11 μηνών Λονδίνο και Βρυξέλλες θα διαπραγματευθούν τη μελλοντική τους σχέση.

Όταν ολοκληρωθεί η μεταβατική περίοδος στις 30 Δεκεμβρίου 2020, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα χάσει το 31% του συνολικού πληθυσμού της. Όσον αφορά τα οικονομικά, το 15% του συνολικού Α.Ε.Π. θα βρίσκεται πλέον εκτός της Ένωσης. Η σημαντική συνεισφορά του Ην. Βασιλείου στον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης επίσης θα αφαιρεθεί, κάτι που σημαίνει μια απώλεια της τάξεως του 12%.

Επίσης, η βρετανική έξοδος δημιουργεί μεγάλο κενό στα οικονομικά της Ε.Ε., στο επίπεδο των 12 δις ευρώ από το 2021 και μετά. Η λύση που προτείνεται από τον πρώην Ευρωπαϊκό επίτροπο Προϋπολογισμού Γκίντερ Έτινγκερ είναι, από τη μία πλευρά, η αύξηση της συμβολής των χωρών μελών και, από την άλλη πλευρά, περικοπή των παραδοσιακών πολιτικών της Ε.Ε. (σύγκλιση, αγροτική πολιτική) για τη χρηματοδότηση ενός πιο «σύγχρονου» προϋπολογισμού με

νέες προτεραιότητες (περιβάλλον, ασφάλεια, μετανάστευση, άμυνα).

Προς το παρόν η συζήτηση βαλτώνει, παρά το πλήθος των επαφών του Σαρλ Μισέλ με τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Οι πρώτες συζητήσεις επικεντρώνονται στο εύρος της συμβολής των κρατών μελών στο πολυετές οικονομικό πλαίσιο.

Με επικεφαλής τη Γερμανία, έχει σχηματισθεί με την Αυστρία, την Ολλανδία και τις σκανδιναβικές χώρες ένα «club του 1%», για τον περιορισμό του προϋπολογισμού στο 1% του Α(καθάριστου) Ε(θνικού) Ε(ισοδήματος) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Διμερές εμπόριο

Για την Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρου. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., η Μ. Βρετανία καταλαμβάνει την 4η θέση μεταξύ των εμπορικών εταίρων της χώρας.

Ο όγκος εμπορίου ανέρχεται σε 2,3 δις ευρώ, με τις ελληνικές εξαγωγές να ανέρχονται σε 1,07 δις ευρώ και τις εισαγωγές σε 1,23 δις ευρώ. Ο όγκος του διμερούς εμπορίου βρίσκεται στο ύψος των 1,70 δις λιρών και η αξία των ελληνικών εξαγωγών (συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών) στα 793,32 εκατ. λίρες.

Οι 10 κυριότερες κατηγορίες εξαγομένων προϊόντων είναι: φαρμακευτικά, γάλα και προϊόντα γαλακτοκομίας, ηλεκτρικά μηχανήματα

και εξοπλισμός, παρασκευάσματα λαχανικών καρπών και φρούτων, καρποί και φρούτα, χαλκός και τεχνουργήματα από χαλκό, αλουμίνιο και τεχνουργήματα, ενδύματα και συμπληρώματα ενδύματος, τεχνουργήματα από σίδηρο ή χάλυβα, πλαστικά και πλαστικά προϊόντα, και διάφορα παρασκευάσματα διατροφής.

Οι 10 κυριότερες κατηγορίες εισαγόμενων από το Ηνωμένο Βασίλειο προϊόντων είναι: φαρμακευτικά, ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός, αυτοκίνητα οχήματα και ελκυστήρες, πυρηνικοί αντιδραστήρες, αλκοολούχα ποτά και ξύδι, διάφορα προϊόντα χημικών βιομηχανιών, ενδύματα άλλα από πλεκτά, ενδύματα πλεκτά, μηχανήματα οπτικής, φωτογραφίας ή κινηματογραφίας, μέτρησης, ελέγχου, ακρίβειας ή χειρουργικά εργαλεία, βιβλία και προϊόντα εκδοτικών οίκων, πλαστικά και πλαστικά προϊόντα.

Τα κείμενα της συνέντευξης του καθηγητή έχει ως εξής:

Κύριε καθηγητά, πώς διαμορφώνεται η κατάσταση στο εσωτερικό και το εξωτερικό λίγες εβδομάδες μετά το Brexit;

Ας ξεκινήσουμε από τα βασικά. Στις 31 Ιανουαρίου το Ηνωμένο Βασίλειο εγκατέλειψε την Ευρωπαϊκή Ένωση μετά από 47 χρόνια, όμως οι σχέσεις μεταξύ των δύο θα βρίσκονται σε μεταβατική περίοδο έως το τέλος του 2020, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η νέα –κυρίως εμπορική– συμφωνία μεταξύ τους που θα τεθεί σε ισχύ από το 2021. Έτσι στο διάστημα αυτό, και μέχρι να καταλήξουν στο νέο είδος συνεργασίας, θα εξακολουθήσει να υφίσταται η τελωνειακή ένωση.

Επομένως, δεν θα δούμε ακόμη τις συνέπειες...

Αναμφίβολα ο κίνδυνος της μη διαπραγματεύσεως για το Brexit έχει μειωθεί σημαντικά, εξακολουθεί ωστόσο να αποτελεί δυνητική επιλογή. Κι αυτό σημαίνει ότι μπορεί εκ νέου να οδηγηθούμε σε άγονες συζητήσεις και αντιπαραθέσεις που θα παρατείνουν τον χρόνο έναρξης της συμφωνίας. Αρκετά είναι και τα σενάρια για το είδος της σχέσης. Θα είναι απλή ή ανάλογη με εκείνη της επιμέρους συνεργασίας μεταξύ του Καναδά και της Ελβετίας; Σε κάθε περίπτωση, οι όποιες συνέπειες μάλλον θα είναι μακροπρόθεσμες. Ωστόσο δεν πρέπει να παρακάμπτεται ότι κάποιες χώρες της Ε.Ε. θα επηρεαστούν περισσότερο από το Brexit. Ιδίως όσες είναι κοντά στη Μ. Βρετανία, όπως η Ιρλανδία, η Γερμανία και η Γαλλία, ακόμα και η Ισπανία.

Για την Ελλάδα;

Η Ελλάδα δεν θα έχει σοβαρά ζητήματα. Η χώρα μας είναι τυχερή μέσα στην ατυχία της, αρκεί να θυμηθούμε ότι το 2015 μιλούσαμε για Grexit και από το 2016 κυριαρχεί το Brexit. Πλέον η Ελλάδα, που έχει περάσει μια πολύ σοβαρή οικονομική κρίση, αναπτύσσεται επιχειρηματικά, αποκτά σοβαρή επενδυτική δραστηριότητα, αυξάνει τις εξαγωγές της, βελτιώνει την καταναλωτική της εμπιστοσύνη και το οικονομικό της κλίμα, οπότε όλα αυτά συντείνουν στην περαιτέρω θωράκισή της από ενδεχόμενες παρενέργειες του Brexit.

Κύριε καθηγητά, σε τι συνίστανται οι οικονομικές επιπτώσεις;

Η αποχώρηση της Μ. Βρετανίας από την Ε.Ε. θα θέσει την οικο-





νομία της σε νέα πορεία. Ορισμένοι οικονομολόγοι εκτιμούν ότι ο ρυθμός ανάπτυξης θα αυξηθεί κατά μία μονάδα. Κι ακόμα ότι θα αυξηθούν οι επενδύσεις και θα υπάρξει ώθηση στην οικονομική εμπιστοσύνη. Ωστόσο είναι και εκείνοι που βλέπουν ότι θα εξακολουθήσει να υφίσταται η αβεβαιότητα. Ούτως ή άλλως από το 2016 και μετά καταγράφεται μείωση του Α.Ε.Π. της χώρας και αύξηση του πληθωρισμού της. Για μας στη χρηματοοικονομική επιστήμη, η αβεβαιότητα συνιστά κίνδυνο. Αλλά και για το μέγεθος του κινδύνου διατυπώνονται διαφορετικές απόψεις. Άλλοι λένε ότι μπορεί να είναι παροδικός κι άλλοι ότι θα προκαλέσει μείωση στο Α.Ε.Π. κατά 1 έως 3 μονάδες, 300-400 λίρες λιγότερες στο κατά κεφαλήν εισόδημα.

Όσον αφορά το νόμισμα;

Η στερλίνα είναι το κλειδί λοιπόν. Η μείωση της αξίας της την τελευταία τετραετία έχει επηρεάσει τη βρετανική καθημερινότητα και το επιχειρείν. Για παράδειγμα, αυτά τα χρόνια δεν έχουν αυξηθεί οι μισθοί, ενώ αντίθετως το κόστος ζωής ακρίβυνε κατά 800-900 λίρες ετησίως.

Τότε, πώς οι πολίτες οδηγήθηκαν στην καθαρή απόφαση

για καθαρό Brexit, και μάλιστα δύο φορές, το 2016 και το 2019;

Κοιτάξτε, η απόφαση είναι πολιτική και σχετίζεται με τη συμπεριφορά του εκλογικού σώματος, την οποία δεν πρέπει να ερμηνεύουμε με οικονομικούς όρους. Φτάσαμε στο σημείο η ισοτιμία της λίρας σε σχέση με το ευρώ, από το 1,40 του 2015 να έχει διαμορφωθεί σήμερα στα 1,18 ευρώ. Τα μεγέθη είναι αδιαμφισβήτητα και ως εκ τούτου, όσο και αν το Brexit εξελιχθεί ομαλά, θα έχουμε δυσκολίες. Από τις αναλύσεις που κάνει η Τράπεζα της Αγγλίας αναφορικά κυρίως με το κλίμα στις επιχειρήσεις διεθνούς εμβέλειας, φαίνεται ότι και εκεί η αβεβαιότητα είναι μεγάλη. Ήδη οι επενδύσεις μειώθηκαν κατά 11% την τελευταία τριετία, όπως και η συνολική παραγωγικότητα του Ηνωμένου Βασιλείου κατά 5%. Δεν πρέπει ωστόσο να παρακάμπτουμε το γεγονός ότι η βρετανική οικονομία είναι μεγάλη, ισχυρή, αποτελούσα διαχρονικώς ένα από τα βασικά σημεία της παγκόσμιας αναφοράς.

Συνεπώς, ποια θα είναι η πορεία της στερλίνας;

Η στερλίνα προσπαθεί να ανακάμψει. Η Μ. Βρετανία είναι τυχερή σε αυτό το ζήτημα –κατά άλλους προνοητική–, που έχει δικό της νό-

μισμα. Φαντάζεστε να ήταν στο ευρώ και να έπρεπε μετά το δημοψήφισμα να γυρίσει σε άλλο νόμισμα; Αν λοιπόν σιγά-σιγά ενισχύσει την ισοτιμία της, τότε θα ισχυροποιηθεί και η οικονομία της.

Να το αντιστρέψουμε, κύριε καθηγητά; Πόσο θα επηρεαστεί το ευρώ και γενικώς η ευρώ-οικονομία από το Brexit;

Καταρχάς, από το δημοψήφισμα του Ιουνίου του 2016 έως σήμερα πέρασαν πάνω από 40 μήνες, όπου μεσολάβησαν έντονες αντιπαραθέσεις μεταξύ Μ. Βρετανίας και Ε.Ε. Πολλές φορές σε αυτό το διάστημα η κατάσταση οδηγήθηκε στα άκρα, το πολιτικό κλίμα επηρεάστηκε, οι σχέσεις δοκιμάστηκαν έντονα, ενώ δεν ήταν λίγοι εκείνοι που πρόβλεπαν ή ανησυχούσαν για κατάρρευση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Τελικώς οι δύο πλευρές τώρα διαπραγματεύονται χωρίς εντάσεις, με γνώμονα την εξομάλυνση. Εκτός των άλλων το κόστος θα είναι μεγάλο και για την Ευρώπη. Ήδη έχει υπολογιστεί ότι η γερμανική οικονομία μόνον στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας θα επιβαρυνθεί κατά 17-18 δισεκατομμύρια ευρώ.

Είναι ευνοϊκότερες οι συνθήκες για τη Μ. Βρετανία μετά την έξοδο της από την Ε.Ε.; Θα έχει τη δυνατότητα ευκολότερα να συνάπτει διεθνείς συνεργασίες;

Ήδη επιδιώκει επέκταση των συμφωνιών της με Η.Π.Α. και Κανα-

δά. Επαναλαμβάνω ότι πρόκειται για πολύ μεγάλη οικονομία. Δείτε, παρότι διαπιστώνεται πτώση στα μακροοικονομικά της μεγέθη και στην ισοτιμία της στερλίνας, το Χρηματιστήριο του Λονδίνου δεν επηρεάζεται.

Αντιθέτως έχει επανέλθει στα υψηλά επίπεδα των προηγούμενων ετών. Το City είναι από τα ισχυρότερα χρηματιστήρια του κόσμου. Από διάφορες αναλύσεις προκύπτει ότι κάποια στιγμή οι ρυθμοί ανάπτυξης του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ε.Ε. θα είναι ταυτόσημοι. Εκτιμώ κι εγώ ότι στο τέλος η Μ. Βρετανία θα ανακάμψει πλήρως.

Αν λοιπόν συμβεί κάτι τέτοιο, ενδεχόμενα να ανοίξει και σε άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε η όρεξη για exit...

Αυτό φυσικά δεν το ξέρουμε. Εμείς οι οικονομολόγοι σε τέτοια ζητήματα δεν μπορούμε να κάνουμε ασφαλείς προβλέψεις, καθώς ένα σωρό άλλοι παράγοντες, όπως οι γεωστρατηγικοί, είναι ικανοί να επηρεάσουν την οικονομική πορεία μιας χώρας. Η ουσία είναι ότι η Ελλάδα δεν θα υποστεί μεγάλη ζημιά, παρότι η υποτίμηση της στερλίνας επιδρά στον τουρισμό και στη ναυτιλία μας. Όμως όταν η οικονομία μας έχει περάσει από τέτοια κρίση και καταφέρνει πλέον να σταθεροποιηθεί, είμαι πεπεισμένος ότι θα υπερβεί και αυτό το εμπόδιο. ■

